

УДК: 378.14 + 355.232 (477)

О.А. БЛАЖУК

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

***Резюме.** У статті розглядаються питання про впровадження засобів інформаційних технологій у підготовку майбутніх офіцерів-прикордонників. Розглянуто особливості інформатичної підготовки, специфіку засобів, їх значення і необхідність використання інформаційних технологій у підготовці до майбутньої службової діяльності.*

***Ключові слова:** майбутні офіцери-прикордонники, інформаційні технології, засоби інформаційних технологій, система Гарт, інформативна грамотність.*

Постановка проблеми. Інформатизація та комп'ютеризація усіх сфер людської діяльності стали провідними тенденціями світового розвитку. Інформаційні технології все більше проникають у різні сфери життя, науки, освіти, виробництва, професійної діяльності. Процес підготовки нової генерації офіцерів потребує удосконалення методики використання засобів навчання, якими виступають інформаційні технології. Тому значна увага приділяється формуванню інформативної грамотності майбутніх офіцерів, особливо офіцерів зв'язку. Стрімкий розвиток та активне використання у військовій сфері сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій вимагає суттєвих змін у системі професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників та формування готовності їх до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз літературних джерел показав, що науковці у своїх дослідженнях значну увагу приділяють розвитку умінь і навичок роботи в умовах інформаційного середовища.

Питання про використання інформаційних технологій у професійній діяльності фахівців різного напрямку розглянуто у працях таких дослідників: В. Давидова, М. Жалдака, В. Ключка, Ю. Машбиця. Проблема використання інформаційних технологій у навчальному процесі висвітлена у працях І. Богданової, Ю. Жука, Л. Романишиної, Л. Савчук. У дослідженнях В. Бикова, Р. Гуревича, Т. Ільїної, Ю. Машбиця, В. Монахова, Н. Морзе, П. Стефаненка, Н. Тализіної розглянуто психолого-педагогічні проблеми використання комп'ютера як технічного засобу в навчальному процесі вищого навчального закладу. Проблему підготовки військових фахівців засобами інформаційних технологій розглянуто в працях І. Романюка, В. Ягупова. Питання упровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у програму підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників (перекладачів) розглядали Д. Таушан, А. Янковець. Такий інтерес до проблеми є свідченням її важливості для підготовки фахівців.

Значне місце в цьому процесі відведено інформаційно-телекомунікаційним технологіям. Додатковими чинниками, які зумовлюють актуальність нашого дослідження, є швидкий розвиток інформатики та інформаційних технологій, необхідність формування комп'ютерної компетентності майбутнього офіцера-прикордонника, орієнтація на детальне та ґрунтовне забезпечення системи зв'язку прикордонних підрозділів.

Тому **метою статті** обрали питання про роль інформаційних технологій у підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників, які працюватимуть у системі зв'язку, є оволодіння інформаційними технологіями та використання комп'ютеризації як прикладного інструмента. Повсякденна діяльність вимагатиме від офіцерів-прикордонників ефективного та раціонального підходу до бойового застосування системи зв'язку та автоматизації прикордонних підрозділів; швидкого створення, правильності оформлення даних та їх занесення до центральної бази;

обслуговування і підтримки працездатності роботи системи зв'язку в цілому. Тому майбутні офіцери-прикордонники повинні мати глибокі теоретичні знання у зазначеній галузі, оволодіти практичними вміннями та навичками роботи зі спеціальним програмним забезпеченням, яке використовується в професійній діяльності для системи зв'язку прикордонних підрозділів [6, 230-234].

Ми впевнені, що при розв'язанні деяких педагогічних проблем, зокрема формування спеціальних умінь, потребою стає активне застосування сучасних інформаційних технологій навчання. Таким чином, широка інформаційна діяльність зі збору, опрацювання, використання, передачі інформації допомагає вирішити проблему формування інформатичної складової професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Р.С. Гуревич стверджує, що «використання інформаційних технологій під час викладання різних дисциплін у професійних навчальних закладах України порівняно з досвідом педагогів інших країн, і насамперед, високорозвинених, свідчить про те, що проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі розроблені недостатньо» [5]. Вищезазначені проблеми потребують суттєвих змін окремих положень традиційної педагогіки щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників у цьому напрямку.

Суттєві зміни були внесені у методику викладання деяких інформативних дисциплін. Предмет «Основи інформатики та програмування» викладається для курсантів всіх спеціальностей у двох напрямках: комп'ютерні технології та комп'ютерні науки, які вивчаються як незалежно одна від одної, так і взаємоузгоджено. Спочатку вивчають комп'ютерні технології, які подані такими темами: «Вступ до інформатики», «Поняття про обчислювальну систему», «Операційна система Windows», «Стандартні програми ОС Windows», «Глобальна мережа Internet», «Текстовий редактор MS Word», «Електронні презентації». Лише після цього ознайомлюємо курсантів з комп'ютерними науками. При цьому формуємо алгоритмічне мислення, практично ознайомлюємо із інтегрованим середовищем програмування Visual Basic шляхом створення студентами власних програм. Не залишається позаувагою специфіка закладу, а саме базовий курс доповнюється темою «Вирішення прикладних задач за допомогою ПЕОМ» де розглядаються питання: призначення, структура, склад ІТС «Гарт»; підсистеми ІТС «Гарт»; спеціальне програмне забезпечення ІТС «Гарт».

У процесі навчання курсу «Основи інформатики та програмування» надаємо перевагу наступним пріоритетним напрямкам змісту курсу: теоретичний (*інформаційний*); технологічний (*комп'ютерні технології*).

Зміст навчальної програми дисципліни «Основи інформатики та програмування» включає наступні модулі: Інформатика та інформатизація; персональні ЕОМ; системне програмне забезпечення; прикладне програмне забезпечення; комп'ютерні мережі; системи програмування; вирішення прикладних задач за допомогою ПЕОМ.

У своїх дослідженнях значну увагу ми приділяли самостійній роботі [1]. Ефективність організації самостійної роботи курсантів забезпечується певною кількістю літератури, розробленими методичними рекомендаціями, проведенням індивідуальних і тематичних консультацій, застосуванням різних форм контролю, доступністю і вміннями працювати за комп'ютером та використання інформаційно-навчальної системи Moodle.

Забезпечення роботи курсантів з використанням дистанційного навчання передбачає система Moodle, яка використовується як інструмент вимірювання з метою моніторингу та визначення ефективності процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників [2].

Система Moodle розповсюджується безкоштовно, має відкритий вихідний програмний код і ліцензію (General Public License), яка дозволяє вносити і використовувати будь-які зміни. Moodle має інтенсивну програмну і технічну підтримку від світової спільноти,

система має можливість підтримувати більш ніж 40 мов. Сама система є досить функціональною, тому не вимагає додаткового програмного забезпечення для роботи та має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, обслуговування, управління та використання. Завдяки системі можна створювати різноманітні навчальні курси, та легко використовувати, оскільки Moodle представлений у вигляді веб-сайту, який можна відкривати майже у будь-якому браузері.

З цією метою викладачами академії створено електронні версії навчально-методичних комплексів з дисциплін. У них висвітлено питання самостійної роботи та індивідуальні завдання, запропоновано зразки розв'язування базових завдань з тем.

Ці матеріали є на внутрішньому сервері і доступні для курсантів. У разі потреби ширшого пошуку інформації працює глобальна мережа Інтернет

Ми вважаємо, що інформаційні технології виконують у навчальному процесі певні функції, а саме:

- інтенсифікують процес навчання, підвищують його ефективність;
- розвивають пізнавальну активність, самостійність, підвищують інтерес до навчальних дисциплін, на яких використовуються інформаційні технології;
- встановлюють чіткий зворотній зв'язок, необхідний для керування навчальним процесом;
- допомагають здійснювати контроль знань, навичок та вмінь;
- сприяють удосконаленню форм і методів організації самостійної роботи студентів, індивідуалізації процесу навчання [3; 4].

Перелік засобів інформаційних технологій, які найбільш ефективно використовуються у навчальному процесі підготовки курсантів у Національній академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, відповідає загально прийнятому [5].

А.М. Білорус [3] зазначає, що аналіз сучасних інформаційних технологій дозволяє вже сьогодні виділити основні шляхи їх використання для підвищення якості служби майбутніх офіцерів-прикордонників. Особливо автор наголошує на створенні єдиного інформаційного простору Державної прикордонної служби України, зокрема на створенні єдиної ГАІС. Велику увагу науковець приділяє корпоративним автоматизованим інформаційним системам, функціональним автоматизованим підсистемам. Важливою складовою підготовки до використання сучасних інформаційних технологій органами та підрозділами охорони державного кордону, на думку А.М.Білоруса, є розробка й оптимізація навчальних програм, тематичних планів, розкладів занять із використанням ПЕОМ.

Висновок. Інформаційні технології відіграють значну роль у підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників, оскільки забезпечують вільне володіння системами Гарт, яку забезпечують зв'язок між прикордонними підрозділами.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку та впровадження педагогічної моделі підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виконання професійної діяльності з забезпечення зв'язку з прикордонного підрозділами.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Апатова Н.В. Влияние информационных технологий на содержание и методы обучения в СЗШ: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Н.В. Апатова. – К., 1999. – 342 с.
- 2.Белозубов А.В. Система дистанционного обучения Moodle: учеб.-метод. пособ. [Текст] / А.В. Белозубов, Д.Г. Николаев. – СПб.: СПбГУ ИТМО, 2007. – 108 с.
- 3.Білорус А.М. Педагогічні умови формування інформаційної культури у майбутніх офіцерів-прикордонників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Андрій Миколайович Білорус. – Хмельницький, 2007. – 21 с.
- 4.Блажук О.А. Готовність майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування

інформаційно-комунікаційних технологій та перспективи її вдосконалення // *Инновационные технологии в образовании: материалы VII Междунар. науч.-практ. конф.*, (г. Ялта, 20-22 сентября 2010г.). – Ялта: РВВ КГУ, 2010. – 458 с.

5. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології у навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2004. – 365 с.
6. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до використання засобів телекомунікації в органах та підрозділах охорони кордону // *Зб. наук. пр. Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* – 2009. – Вип. № 21. – 230-234 с.

А.А. БЛАЖУК. ИНФОРМАЦИОННАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ-ПОГРАНИЧНИКОВ

Резюме. В статье рассматриваются вопросы о внедрении средств информационных технологий в подготовке будущих офицеров-пограничников. Рассмотрены особенности информатической подготовки, специфику средств, их значение и необходимость использования информационных технологий в подготовке к будущей служебной деятельности.

Ключевые слова: будущие офицеры-пограничники, информационные технологии, средства информационных технологий, система Гарт, информативная грамотность.

O.A. BLAZHUK. INFORMATION TRAINING OF FUTURE OFFICERS, BORDER

The summary. The article deals with the question of the introduction of information technologies in the training of future officers and border guards. The features information training specifics of their importance and the necessity of using information technologies in preparation for future performance.

Key words: future officers, border guards, information technology, information technology equipment, system hardening, informative literacy.

Одержано редакцією 27.02.2013 р.